

Skibbroen

Dette er et referat af stykket "Skibbroen". Scenen fortæller dig noget livet i og omkring havnen. Ribe var en stor handelsby og mange skibe sejlede til Amsterdam, Hamborg og Bremen for at indkøbe og handle med varer. Men hvad var der ellers ude i den store verden? Det var et stort spørgsmål, der interesserede folk ligeså meget som, hvad de kunne få at spise.

I denne dagligdagsscene snakker byens borgere sammen om den store verden uden for Ribe.

Stance synes, at der er så meget nyt at forholde sig til. Sømændene Per og Ole har været helt nede i Hamborg og Amsterdam. De undrer sig over at jorden er rund, for hvordan går folk så omme på den anden side af jorden?

Hos Sophie Bruun er der klipfisk til salg, og snakken går. Hvorfor skal man spise saltet fisk fra Norge, når man nu kan få så dejlige friske fisk i Ribe? Friske fladfisk og fede ål – der er fisk nok fra havet og åen.

Grød og blodpandekager kan man også få at spise. Dr. Martinus, byens første læge, er også tilstede og han kan tale både tysk og fransk.

De to sømand, der har været udenbys påstår, at Tyskland er trekantet. Sådan noget snak vil man ikke høre på, så der bliver råbt efter Vægter Bramming. Han skal sætte sømændene i byens fængsel for at føre falsk lære i byen. Altså for at fortælle noget andet end det kongen har sagt.

Kvinderne beslutter sig for at tage hjem og få en kop varm øl i stedet. Det ved man da hvad er!

Sygdom og hygiejne

Dette er et referat af stykket "Sygdom og hygiejne". I denne scene fortælles der om Ribeborgernes syn på fødsler og sygdomme. De snakker om latriner og svin der går løs i gaderne Det er slut med at bede til den hellige jomfru Maria, men så kan man jo trøste sig med den stærke brændevin, der kan købes hos den rige købmandsenke.

De to soldater, Grobrian og Eisenfresser, har lagt sig til at sove direkte på jorden og de opdager slet ikke hvad der sker omkring dem.

Marthe Jordemoder har travlt. Dr. Martinus standser hende og de snakker sammen. Marthe kommer lige fra en fødsel hos præstens kone Hanne. Men hun har travlt med at skulle ned til en af de fattige koner, der også skal føde.

Den fattige kone bor i boderne, de mindste boliger i Ribe. Marthe er en dygtig fødselshjælper. Hun kender alle de råd, man skal følge, for at få fødslen til at gå godt.

Desværre fik præsten, Hr Engelbrecht kun en pige. Dem har han jo allerede 4 af. Dr. Martinus synes det er for galt, at fattigfolk får så mange børn. På den måde, er de næsten sikre på også at få drengbørn. Mens præsten og andet godtfolk må nøjes med piger.

Doktoren synes også, at det lugter grimt i Ribe den dag. Men det er måske fordi Ida Gyldenstiernes tjener tømte latrintønden lige ud på gaden i går. Svinene går frit rundt i Ribes gader, og de kommer og "rydder" op i skarnet. Svinene er skam nyttige dyr i byen – også selvom de lugter!

Sophie Bruun er en rig og stolt enke. Hun har flere tjenestefolk i sin Købmandsgård. Hun synes tjenestepiger er mere besværlige end de handelsskibe, hun har i søen. Ikke alle har så mange penge som Sophie Bruun.

Den lille bondekone fra Seem, Magda, er kommet til byen i dag, Hun vil vide, hvor den lærde læge bor, for hun har det ikke så godt. Hun føler sig svag. Las Bøvl vil ikke

fortælle Magda, hvor lægen bor, medmindre hun betaler ham for det. Magda har mange dårligdomme, hendes tænder er faldet ud, hun hoster og hun føler sig så skidt, så skidt. Mens Magda og Las Bøvl står og snakker sammen, kommer Wolle Godnat. Han er krambodssvend og kan godt lide at drille Las Bøvl. Men de kommer op at slå. Heldigvis dukker vægter Bramming op og skiller dem ad. Magda råber op om, at Las Bøvl er en tyv og han skal fanges. Bramming forlanger sandelig også at få en skilling af den stakkels kone for at hjælpe hende med Las Bøvl. Det er som om alle skal betale hinanden for at få lidt hjælp.

Da snakken falder på lægen igen, kommer alle de gode folk til at tænke på, hvor de har ondt, og hvad de fejler. Alle snakker med om, hvad de fejler. Magda mener det er livsfarligt, at bo i Ribe. Der er både pest og pokker (syfilis), men siden badstuen er lukket er det nu blevet bedre!

Lisbeth synes det hele er så dårligt, at hun kommer med en lille bøn til den hellige Jomfru Maria, men netop i det samme kommer Harald Trommeslager og fortæller, at det er forbudt at bede til Jomfru Maria og andre helgener. Han fortæller nu også, at man kan købe "livets vand" hos købmandsenken Sophie Bruun.

Sophie Bruun har en smagsprøve med.

Niels Harbo tør godt smage, men han bliver meget forskrækket. Han synes det smager som Helvedes rødglødende flammer.

De to soldater Grobrian og Eisenfresser har åbenbart smagt på den mærkelige drik, der kaldes brændevin. De er i hvert fald blevet trætte og har svært ved at tale, som man skal. Sophie er godt tilfreds. Nu kan hun få solgt noget brændevin og tjene penge på det.

Det daglige liv

Dette er et referat af scenen "Det daglige liv", hvor der fortælles om mange dagligdagsemner. Hvornår står man op? Hvordan får man lus og lopper? Hvor svært er det at komme i bad? Der er daglige gøremål, der venter hjemme og dagens måltider skal forberedes. Wolle Godnat kan kun læse tal og ikke bogstaver. Men han skal alligevel ud og kræve penge op til kramboden hos byens borgere.

Las Bøvl er tjener hos adelen. Ingeborg bor hjemme hos sin mor og far, der driver en kro. Las har fået lus og lopper, så det klør over hele kroppen. Han mener selv, det er fordi han skal dele seng med både karlen og drengen hos den adelige fru Ida Gyldenstjerne. Ingeborg foreslår Las at gå i bad. Men det er jo ikke så let at komme i bad efter at badstuen er lukket.

Den adelige frue får sine tjenestefolk til at varme vand, så hun kan komme i bad, men Las tør ikke gå i fruens badevand bagefter. Hvad ville folk ikke sige, hvis de vidste, at fru Gyldenstjerne delte vand med sin tjener.

Las kunne godt tænke sig at slippe for sit arbejde som tjener. Han ville hellere gifte sig med Ingeborg. Så kunne han blive en vældig krovært. Lisbeth er sikker på, at hendes mor aldrig ville tillade et ægteskab mellem Ingeborg og Las.

Susanne kommer frem på gaden. Klokken er halv seks om morgenen og folk har allerede været oppe siden kl. fire. Man står op når det bliver lyst og gå i seng tidligt om aftenen.

Ingeborg og Susanne falder i snak om mad. Las blander sig og fortæller, at han ikke får andet end gammel saltet fisk at spise til middag. Adelen er så nærig, synes han. Men Susanne glæder sig til middag. Hun skal have ålesuppe. Alle spiser grød og brød i løbet af dagen, og så drikker man øl. Vandet er alt for beskidt til at man kan drikke det. Det kan man højst bade i.

Pludselig bliver den hyggelige snak afbrudt af Stance, der kommer hen

for at hente Susanne. Hun skal hjem og hjælpe med at lave ålesuppe. Urter, kål og porrer skal hentes i haven og middagen skal spises kl. halv ti. Ingeborg får også travlt. Hun skal hjem og kærne smør og har slet ikke tid til at stå og snakke.

Las har også meget at lave. Han skal hjem og servere fruens hvide grød med kanel og nymalket mælk. Uhm sikken en lækkerbisken! Kanel smager som et helt eventyr fortæller Las. Ingeborg har ikke smagt det. Las synes rigtig godt om Ingeborg, og hun bliver inviteret hjem til ham i køkkenet for at smage det fantastiske krydderi.

Den søde snak mellem dem bliver afbrudt af Wolle Godnat. Han er Stances krambodssvend og nu er han ude at kræve penge op. De der skylder penge i kramboden skal betale. Wolle siger, at han skal hjem til Ingeborg. Hendes mor skylder penge. Det står i hvert fald i regnskabsbogen. Ingeborg tvivler på, at Wolle kan skrive. Men det kan han, siger Wolle. Han kan i hvert fald læse tallene. Om han også kan læse bogstaver og ord, det kan man tvivle på!

Reformationen

Dette er et referat af scenen "Reformationen". I dette stykke hører vi om, hvordan menneskene i Ribe havde det med at skulle skifte tro. De gik fra den katolske tro til den lutherske.

Kongen ville have, at alle der kaldte sig kloge mænd og koner, skulle straffes. Hvis nogen gjorde mærkelige ting, der ikke kunne forklares, mente man at de arbejdede sammen med djævelen. Så skulle man brændes på bålet som heks.

Overtroen kom man ikke af med, selvom kirken skiftede tro. Præsten og Doktor Martinus gjorde alt, hvad de kunne for at få folk til at glemme alle de gamle overtroiske historier. Men folk var ikke sådan at lave om på. De troede stadigvæk på, at der fandtes djæвле og at der var jærtegn, som forudså, hvis der skulle ske noget slemt.

Kongens magt var stor - også i Ribe. Adelen fik en ny magt efter reformationen. Adelen ville have sine ejendomme og rigdomme tilbage. Folk skulle vænne sig til forandringerne og de tog sig nye friheder med den nye tro. Der var meget at se til for de besindige lutherske præster i den gamle bispeby.

De gode folk i Ribe tror de har set en masse mærkelige og uhyggelige ting. Hvis de ikke lige selv har set det, har de i hvert fald hørt om nogen, som har set det mærkelige. Nogen har også hørt om, at nogen har set noget meget mærkeligt helt ovre i København. Alle hidser hinanden op. De tror de ser djæвле alle vegne.

Man frygter pest og vandflod, som man jo kender fra de store menneskedrukninger. Den ene historie er værre end den anden. Magda mener, at det er så livsfarligt at være i Ribe, at hun vil tage hjem til Seem.

Heldigvis kommer Dr. Martinus og præsten Hr. Engelbrecht. Måske kan de få borgerne til at falde til ro? Harald Trommeslager fortæller at kongens befaling er hård nu: Alle der plejer omgang med djævelen skal brændes på bålet! Præsten må gøre noget, og han taler med store bogstaver til de gode Ribeborgere. Han fortæller dem, hvor mange smådjæвле der findes blandt dem.

Det er derfor vigtigt, at de tror, beder og går flittigt i kirke. Især til hans prædikener i Sct. Catharina Kirke! Alle borgere er rystede. Alt var bedre med den gamle tro. Ida forsøger sig med at betale præsten for at bede for hende. Ligesom i den gamle tro. Men den går ikke.

Kirsten savner de smukke statuer i kirken. Susanne synes, at de mange gyldne altre var så flotte. Men det værste er næsten, at de ikke længere må feste ved de store kirkefester med marked, synes Las.

Alle får dog tankerne hen på noget mere spændende, for pludselig kommer Marthe farende. Hun påstår hun har set en heks. Og så går det

løs. Hun skal jo brændes, hvis hun har set selveste djævelen.

Engelbrecht mener, at straffen er over Ribe. Han sukker over, hvor svært det er, at være præst i sådan en by. Det er, som om det bliver til en kamp mellem præsten og djævelen. Men hvad nu, hvis jordemoderen Marthe virkelig er en heks. Byen kan da ikke undvære sin jordemoder. Borgerne taler Magdas sag og vægter Bramming må slippe Marthe fri. Der er ingen orden på nogen ting mere, mener byens embedsmand.

Vægteren og præsten må knokle med at finde orden igen med den nye tro. Sådan går livet videre i den gamle by Ribe.